

YURTIMIZDA BOSHLANG'ICH TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI.

Karomatova Raxima

Buxoro davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim fakulteti.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada hozirgi zamon talablariga mos ravishda yurtimizda boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirish borasida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *boshlang'ich, maktab, interfaol o'yinlar, kreativ yondashuv, qobilyat, iqtidor, yoshlar, innovatsion.*

Hozirgi kunda maktab va maktab o'qituvchilarining asosiy maqsadi o'quvchilarga yangi noan'anaviy dars usullaridan foydalanib ta'lim berish va tarbiyalashdir. Har bir ishning poydevori mustahkam bo'lsa ko'zlangan maqsadga oson erishiladi. Kelajak avlodimiz bo'lgan yoshlarga hozirgi zamon talablariga mos, dunyo yoshlari bilan har sohada tenglasha oladigan o'zining iqtidori, qobilyati, salohiyati bilan O'zbekiston deya atalmish vatanimizning nomini yanada yuksaklarga ko'taradigan darajada ta'lim tarbiya berishni boshlang'ich ta'limdan boshlashimiz juda ham muhimdir. Shu maqsadni inobatga olib barcha maktablar boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishni o'z oldiga maqsad qilib qo'yadi. Boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishda innovatsion va zamonaviy pedagogik texnologiyalaridan foydalanish hozirgi zamon talabiga juda mos keladi. Har bir o'quvchi o'ziga hos iqtidor va qobilyatga ega. Ularni iqtidor va qobilyatini yuzaga chiqarish va yanada rivojlantirish o'qituvchining kasb mahoratiga ijodkorligiga va o'z ustida tinmay ishlashiga va dars o'tish metodiga bog'liq. O'qituvchi pedagogik mahoratiga erishishi uchun avvalo ijodkor bo'lishi kerak. Ijodkor o'qituvchi albatta boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirishda innovatsion texnologiyalardan unumli foydalana oladi va har bir dars o'quvchilar ongida muxrlanib qoladi. Yangi pedagogik texnologiyalaridan foydalanib ta'lim berish o'quvchilarni erkin fikrlashga, qobilyatlarini namoyon qilishga, nutqini rivojlantirishga, bilim olish va unga erishish uchun tinmay izlanishga, vatanparvarlikga, tengdoshlari bilan do'stona munosabatda bo'lib ular bilan o'z fikrlarini almasha olishga o'rgatadi.

O'quvchilarga bilim berishda samarali qo'llansa bo'ladigan interfaol uslublar, didaktik o'yinlar, o'quvchilarga mos metodlar, ta'limiy mashqlardan kiritilgan. Bu o'yin mashqlaridan darslarda ta'limiy musobaqa tarzida ham foydalansa bo'ladi va ular 25-35 o'quvchiga mo'ljallangan. Bevosita, o'zim ish faoliyatimda yaratgan innovatsion g'oyalardan ham namunalar keltirganman. O'quvchilarga darslarda singdirilgan kompetensiyaviy yondashuvlar, ular hayotida, albatta, asqotadi degan umiddaman. Xullas, o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish, bilim sifatini oshirishda, boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim sifat samaradorligini oshirishida bu maqola yaxshi xizmat qila oladi,

deb o'ylayman. Zero, bugungi kunda o'qituvchining qilayotgan mehnati, albatta, ertaga o'z samarasini beradi.

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" gi Qonuni va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" yosh avlodni tarbiyalashning asosiy istiqbol va yo'nalishlarini belgilab berdi. "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" da ta'limni tubdan isloh qilishning asosiy yo'nalishlari ko'rsatib berildi. Unda "Uzluksiz ta'lim ijodkor, ijtimoiy faol, ma'naviy boy shaxs shakllanishi va yuqori malakali raqobatbardosh kadrlar ildam tayyorlanishi uchun zarur shart – sharoitlar yaratadi", deb ko'rsatilgan. Shuningdek, dasturda: "Ta'lim berishning ilg'or pedagogik texnologiyalarini, zamonaviy o'quv – uslubiy majmualarini yaratish va o'quv – tarbiya jarayonini didaktik jihatdan ta'minlash" umumiy o'rta ta'limning asosiy vazifalaridan biri sifatida belgilangan edi. Darhaqiqat, innovatsion yondashuvlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining unumdorligini oshiradi. O'quvchilarga kompetensiyalarni har bir dars ko'lamida puxta singdirib borishimiz kerak. Bunda biz o'qitishda yangi ped texnologiyalardan, innovatsion g'oyalardan, interfaol uslublar va kreativ yondashuvlardan o'rinli ravishda o'z vaqtida foydalana bilishimiz lozim. O'quvchilar biz yaratgan innovatsiyalar orqali yetarli bilim egallaydi, deb o'ylayman. Men o'z ish faoliyatim davomida ko'pgina innovatsion g'oyalardan, turli xil didaktik o'yin mashqlardan keng ko'lamda foydalanaman. Oddiygina yaratgan o'yin mashqimiz ham o'quvchi uchun juda qiziqarli va esda qolarli bo'ladi. Men o'qish darslarida ayniqsa, "Yosh aktyorlar", "Quvnoq quyunchalar", "Bu meniki", "Charxpalak", "Zanjir", "Davom ettir", "Maqollar zanjiri", "Yosh suxandon", "Sinkveyn" metodi, "Venn diagrammasi", "Zig-zag" texnologiyasi, "Topib o'qi" kabi usul va ta'limiy mashqlardan ko'p foydalanaman. Bu o'yinlar o'quvchilarga juda yoqadi. Hattoki o'quvchilar o'zlari ham yangi o'yin mashqlari yaratib, kartochkalar yozib kelishadi. Bundan juda quvonaman. Bu albatta, ko'pincha kreativ fikrlashdan kelib chiqadi. Matematika darslarini o'quvchilar juda yaxshi ko'radilar. Bu darsga men juda puxta tayyorgarlik ko'raman. Chunki o'quvchilar bilimi juda yaxshi, shuning uchun ular mendan yangi narsalar so'raydilar, mantiqiy mashqlar berishni iltimos qiladilar.

Hozirgi zamonaviy ta'limda har bir o'qituvchi o'zida boshqaruvchanlik qobiliyatiga ega bo'lishi zarur. Chunki noan'anaviy ta'lim jarayonida o'qituvchining darsdagi ro'li ancha kamaygan. Endi o'quvchilar mustaqil fikrlash orqali dars mavzusini o'zlashtirishi talab etilmoqda. O'qituvchi faqatgina yo'naltiruvchi, aniqlovchi, xato va kamchiliklarni tuzatib to'g'ri yo'lga boshlovchi maqomida turibdi. O'qituvchi endi har bir darsni qiziqarli o'tkazish va o'z oldiga qo'ygan maqsadlarni amalga oshirishi zarur. Bu jarayonni tashkillashtirish uchun darslarda interfaol usullardan foydalanish ham katta samara beradi. Chunki bu o'yinlar har bir o'quvchini mustaqil fikrlashga o'rgatadi. Darslarni turli xil harakatli o'yinlar bilan tashkil etish jarayoni boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlariga ham mosligi bu jarayonga katta imkoniyat yaratib beradi.

"Innovatsiya" – bu yangilik demakdir. Biz boshlang'ich sinf o'quvchilariga, albatta, biror yangiliklar yaratib bilim berib borsak, natijasi yaxshi bo'ladi. Pedagogik texnologiyaga asoslangan ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi faoliyati doirasida aniq belgilanadi. Bu

ta'limni tashkil etishning aniq texnologiyasini ko'rsatadi. Shuning uchun ham zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish, ta'lim samaradorligini oshirish uchun tinimsiz izlanish bugungi kunning vazifasiga aylandi. Men ko'pincha darslarimda "Blits-o'yin" texnologiyasidan keng foydalanaman. Ushbu texnologiya o'quvchilarni harakatlar ketma-ketligini to'g'ri tashkil etishga, mantiqiy fikrlashga, o'rganayotgan narsaning ko'p xilma-xil ma'lumotlardan kerakligini tanlab olishni o'rgatishga qaratilgan. Ushbu texnologiya davomida o'quvchilar o'zlarining mustaqil fikrlarini boshqalarga o'tkaza oladilar, chunki bu texnologiya shunga to'liq sharoit yaratib beradi. Bu texnologiya yettita bosqichda amalga oshiriladi. O'quvchilar buni juda qiziqib bajaradilar va ularning yodida mavzu uzoq saqlanib qolishiga sabab bo'ladi. Darslarda axborot texnologiyalarining ishlatilishi, innovatsion g'oyalardan va yangi pedagogik texnologiyalardan o'z o'rnida foydalanish o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini, ularning qiziquvchanligini, mustaqil ishlarning samaradorligini oshiradi. Bularidan samarali foydalanish o'qituvchidan juda yuksak pedagogik mahorat talab qiladi. Biz o'qituvchilar har doim jajji o'quvchilarimiz uchun izlanishda, yangiliklar yaratishda bo'lishimiz lozim va bizning eng dolzarb vazifalarimizdan biridir.

Xulosa qilib aytganda, didaktik o'yinlar, interfaol uslublar, ta'limiy mashqlar, yangi-yangi metodlar barchasi o'quvchini yangi mavzuni puxta o'zlashtirishga va ta'lim sifatini oshishiga xizmat qiladi. Biz pedagog muallimlarning ham maqsadimiz shudir. O'quvchilar qanchalik kreativ fikrlab, mustaqil bajara olsalar biz maqsadga erishgan bo'lamiz. O'quv jarayonida motivatsiyadan foydalanish va rag'batlar berish ham, albatta, innovatsion yondashuvda juda qo'l keladi. Har bir o'qituvchi darslarga innovatsion yondashib, yangi zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanib darslar o'tsa bu o'z natijasini beradi. Mustaqil O'zbekistonimiz kelajagi bilimli, mustaqil fikrlaydigan tadbirkor va tashabbuskor kadrlarga bog'liq. Ular esa maktablarda tarbiyalanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. S.Matjonov va boshqalar. Boshlang'ich sinf o'qish darslarini pedagogik texnologiyalar orqali tashkil etish. T. 2008 y
2. A.Suyumov, M.Jumaboyev. Bolalar adabiyoti. T. 1995 y
3. M Jumaboyev. Bolalar adabiyoti. T. 2009 y
4. "Mahoratli pedagog" jurnali, 2019-yil, 5-son, 26-bet.
5. Journal of Primary Education, 2018, No. 9, page 8.
6. Yuldashev Tadjidin Abdukarimovich; Shomurotov Ulugbek Melikboboyevich. MEASURES TO ELIMINATE OR PREVENT THE MANIFESTATION OF PERSONALITY AGGRESSION OR AGGRESSION IN THE INDIVIDUAL. CZ 2022, 151-152.